

CONTROLUL DE STAT ASUPRA ACTIVITĂȚII DE ÎNȚEPRINZĂTOR ÎN DOMENIUL TURISMULUI ÎN PERIOADA PANDEMIEI COVID-19

CZU: [338.48:35.072.2]:616.98-036.21(478)

Liliana BUZILĂ

*Școala Doctorală Științe Economice,
Universitatea de Stat din Moldova*

STATE CONTROL OVER ENTREPRENEURSHIP ACTIVITY IN TOURISM IN THE COVID-19 PANDEMIC PERIOD

Health protection is a problem of medical assistance, as well, it has a profound social character and it belongs to social-economic conditions on development. Health protection and the fight against the existing maladies has been one of the human activities priorities from the earliest times until nowadays and will be in future.

Keywords: *evaluation, entrepreneurship activity, tourism, pandemic.*

Un rol important în formarea și dezvoltarea economiei oricărei societăți contemporane îl joacă reglementarea de stat efectuată în cadrul politicilor economice adoptate. Industria turismului, alcătuită din peste 2.500 de întreprinderi, are un rol deosebit de important, oferind locuri de muncă pentru peste 20.000 de cetățeni și reprezentând aproximativ 2% din PIB-ul Republicii Moldova. Activitatea de întreprinzător în domeniul turismului este reglementată de peste 20 de acorduri bilaterale privind colaborarea Republicii Moldova în domeniul turismului. Sub aspect juridic, sectorul turismului în Republica Moldova este reglementat de Legea nr.352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice. Domeniul activității de întreprinzător este reglementat de legi, menite să creeze un mediu de afaceri mai bun și să stimuleze competitivitatea economiei naționale.

În contextul actualei pandemii de coronavirus, prima industrie care a fost afectată și cea care a avut cel mai mult de suferit a fost cea a turismului, cu pierderi estimate de milioane de lei. Pe parcursul anului 2020, structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare au fost frecventate de 90,34 mii de turiști, dintre care 28,73 mii de turiști străini (32% din total) și 61,61 mii de turiști moldoveni (68%). Comparativ cu anul 2018 s-a micșorat considerabil numărul de turiști (-303%). În perioada anului 2019 (începutul pandemiei), structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare au fost frecventate de 374,76 mii de turiști, dintre care 174,02 mii de turiști străini (46% din total) și 200,74 mii de turiști moldoveni (54%). În anul 2020 agențiile de turism și turoperatorii au acordat servicii la 90,3 mii de turiști și excursioniști, de circa 3 ori mai puțin față de perioada similară a anului 2019, scăderea fiind cauzată de reducerea numărului de participanți la turismul emițător (de 5,2 ori mai puțin), turismul receptor (-54%) și turismul intern (-21%).

Tabel. Numărul de turiști cazați în structurile de primire turistică colective

	2018		2019		2020	
	turiști	dintre care nerezidenți	turiști	dintre care nerezidenți	turiști	dintre care nerezidenți
TOTAL	364 608	160 233	374 765	174 021	90 338	28 732
<i>dintre care:</i>						
Hoteluri și moteluri	203188	142 465	213 808	154 357	50 581	25 457
Cămine pentru vizitatori	5 983	-	4 947	-	2 480	-
Pensiuni turistice și agroturistice	17 709	6 155	17 168	6 130	14 576	1 281
Structuri de întremare	32 449	847	32 156	741	10 963	95
Structuri de odihnă (vile turistice, sate de vacanță și alte structuri de odihnă)	54 310	10 677	55 853	12 676	11 519	1 899
Tabere de vacanță pentru elevi	50 969	89	50 833	117	219	-

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Ponderi mai însemnate în numărul total de turiști străini cazați în anul 2018 în structurile de primire turistică colective le-au revenit turiștilor din România (28,3%), Ucraina (14,7%), Federația Rusă (8,6%), Statele Unite ale Americii (5,7%), Italia (4,8%), Turcia (4,6%), Germania (3,8%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (3,1%), Israel (2,4%), Polonia (2,0%), Bulgaria și Franța (câte 1,3%), Belarus (1,1%), Spania (0,9%), Austria (0,8%) și Suedia (0,7%).

Pandemia COVID-19 a pus turismul sub o presiune fără precedent. Ca urmare a restricțiilor de călătorie și a altor restricții, turismul și-a încetat treptat activitatea în primul trimestru al anului 2020. Întreprinderile din sectorul turismului se confruntă cu o criză acută de lichidități. Potrivit estimărilor industriei, pierderile de venituri la nivel național au ajuns la 90% pentru hoteluri și restaurante, 95% pentru operatorii de turism și agențiile de turism. La fel, au fost amenințate și locurile de muncă, care în mare măsură se bazează pe lucrători sezonieri și temporari.

Turismul este unul dintre cele mai importante și dinamice sectoare economice din lume, cuprinzând un număr tot mai mare de noi destinații. Aceste dinamici au transformat turismul într-un factor-cheie pentru progresul socioeconomic. Fiind un sector de prestare servicii, turismul contribuie la dezvoltarea economiei prin acumularea de capital în cadrul a cca 12 tipuri de activități specifice ramurii, atrăgând în

activitatea sa cca 20 de ramuri conexe cu cca 140 de servicii aferente sectorului turismului: alimentație publică, transport, producere și comercializare de mărfuri, echipamente, suvenire, activități culturale, sportive, de agrement, închiriere de mașini, prestări servicii medicale etc. Sectorul turismului angajează mai multe femei și tineri decât majoritatea celorlalte sectoare. În țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE – 35 de state), femeile reprezintă 60% din ocuparea forței de muncă în sectorul turismului. Aceasta este mai mare decât ponderea femeilor angajate în sectorul serviciilor (47%) și în ansamblul economiei (43%). Aproape jumătate (47%) din persoanele care lucrează în turism în țările europene OCDE au între 15 și 34 de ani, comparativ cu o treime (32%) a lucrătorilor în ansamblul economiei. Turismul reprezintă, de asemenea, o sursă importantă de inovație și diversificare economică, contribuind la modelarea dezvoltării socioeconomice în țările de destinație din întreaga lume.

Pornind de la aceea că economia de piață se poate înfăptui numai prin respectarea și aplicarea legilor, fapt ce presupune un control permanent, sistematic și bine organizat în toate compartimentele vieții economice și sociale, începând cu anul 2013 procedurile de organizare și efectuare a controlului de stat asupra activității de întreprinzător au fost unificate într-un singur act legislativ, obligatoriu pentru toate entitățile care au drept de control. În vederea implementării măsurilor orientate spre asigurarea unui mediu de afaceri favorabil și reducerii poverii administrative asupra agenților economici din domeniul turismului, au fost întreprinse unele măsuri:

- Eficientizarea activității organelor de control, prin aprobarea Metodologiei de stabilire a obiectivelor și indicatorilor de performanță, care asigură transparența practicilor de inspecție și sporesc gradul de responsabilitate a organelor de control, astfel încât să aibă loc diminuarea presiunii asupra mediului de afaceri, și dezvoltă raporturi între organele de control și reprezentanții mediului de afaceri în baza principiilor de parteneriat.

- Asigurarea procesului de creare a instituției de Ombudsman al mediului de afaceri, care apără drepturile și interesele legitime ale antreprenorilor prin utilizarea diverselor mecanisme și instrumente legale, inclusiv prin colaborarea internațională în acest sens.

- Diversificarea instrumentelor de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, dezvoltarea productivității și competitivității afacerilor autohtone, facilitarea accesului IMM-urilor pe piețele externe și valorificarea potențialului productiv al acestora.

- Aprobarea Programului de susținere a afacerilor cu potențial de creștere și internaționalizarea acestora, care va oferi asistență metodologică și va acorda suport financiar sub formă de grant pentru cca 220 de IMM-uri pentru investiții în dezvoltarea afacerilor.

- Instituirea moratorului asupra controlului de stat, inclusiv fiscal și vamal pentru activitatea de întreprinzător în domeniul turismului.

Astfel, pe parcursul perioadei pandemice, controlul de stat a fost efectuat doar în domeniul raporturilor de muncă, la 42 de unități din domeniul hotelier și de alimentație publică.

În conformitate cu prevederile art. 4 din Legea nr. 352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, turismul este declarat drept unul din domeniile prioritare ale economiei naționale. Direcțiile de dezvoltare a turismului în Republica Moldova în perioada 2014-2020 au fost stabilite în Strategia de dezvoltare a turismului „Turism 2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 338 din 19 mai 2014, obiectivul general fiind „Impulsionarea activității turistice în Republica Moldova prin dezvoltarea turismului intern și receptor”. Prioritățile statului pentru dezvoltarea turismului din Republica Moldova au fost stabilite în proiectul Programului de dezvoltare a turismului „Turism 2025”, care are drept scop „Dezvoltarea Republicii Moldova ca destinație turistică competitivă și durabilă, aducând beneficii economice, de mediu și sociale comunităților locale și generațiilor viitoare”.

În ceea ce privește planificarea politicilor de dezvoltare, experiența Republicii Moldova este una ambivalentă. Pe de o parte, a fost acumulată o vastă practică prin elaborarea mai multor documente de planificare strategică la nivel național. Pe de altă parte, impactul acestor documente nu duce la concluziile cele mai îmbucurătoare.

Referințe:

1. Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova nr.352/2006.
2. Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova nr.438/2006.
3. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020” nr.338/2014.

Resurse Web:

1. Linkul:<https://www.legis.md/>;
2. Linkul: <http://statistica.md/>;
3. Linkul:<http://gov.md/>;
4. Linkul:<http://msmps.gov.md/>;
5. Linkul:<http://mei.gov.md/>.